

PROCESY ZÁSBOVANIA A ICH MODELOVANIE

Doc. Ing. Naqibullah Daneshjo, PhD.

Podnikovohospodárska fakulta Ekonomickej
univerzity v Bratislave so sídlom v Košiciach
Katedra obchodného podnikania
e-mail: daneshjo47@gmail.com

Abstract

The issue of selection of the right decisions in inventories is one of the most risky areas of logistics. The determination of the necessary level of inventories in the amount and structure of the supply of market segments and their allocation according to sales forecasts, as well as the choice of optimal level of inventories of raw materials for production is included to critical issue of entire logistics strategy. A choice of strategy of inventory management is associated with risks and uncertainties; it is therefore a matter of considerable interest of business entities. The fact that they committed more funds in inventories is not significant leads to this. It is obvious that even a small decrease in the relevant inventories can make a significant economic effect on a company.

Attention is therefore focused on strategic and operational management of inventories, in particular the methods and procedures that may be used for deployment of inventories, the mechanisms of resupply and for determination of the optimal size of the individual localities. A particular importance is a control activity in this area, which is to ensure consistency between the physical movement of inventory and accounts and to prevent any loss, destruction or theft of inventory.

Key words: Inventory management, stratégie, model of inventory management, company, management

ÚVOD

Špecifickým súborom aktivít, ktoré sa v podmienkach rovnovážnej trhovej ekonomiky stávajú dominantnou úlohou nákupného managementu podniku, je riadenie zásob. Útvár nákupu zodpovedá za riadenie výrobných zásob podniku, ktoré zahŕňujú zásoby surovín, materiálov, komponentov, polotovarov, náhradných dielov, náradia, prípravkov, obalov a obalových materiálov, ako aj materiálov potrebných pre riadenie a správu, výskum a vývoj, vnútorné sociálne služby pre zamestnancov a pod.

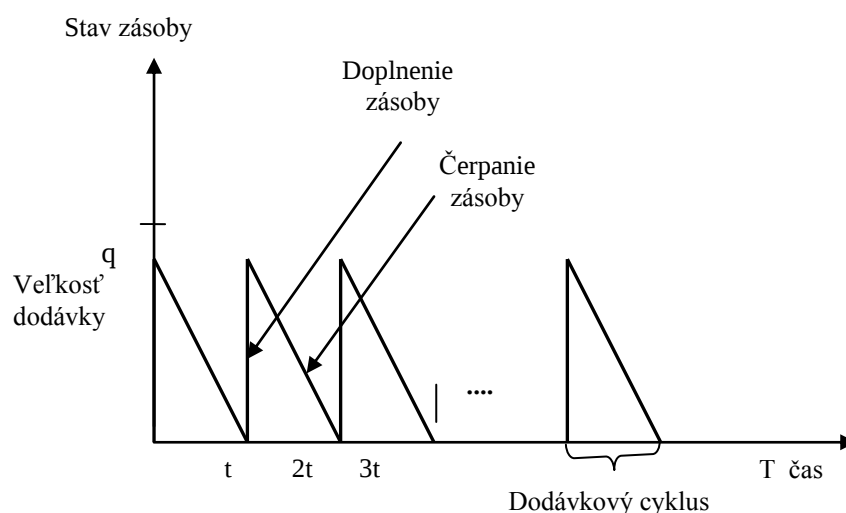
Úlohou riadenia zásob je ich udržiavanie na úrovni, ktorá umožňuje kvalitné splnenie ich funkcie: vyrovnávať časový alebo množstevný nesúlad medzi procesom výroby u dodávateľa a spotreby u odberateľa, a ďalej tlmieť, alebo celkom zachytiť dôsledky náhodných výkyvov v priebehu týchto dvoch na seba nadväzujúcich procesov a ich logistického prepojenia.

Operatívne riadenie zásob má zabezpečiť udržiavanie konkrétnych druhov zásob v takej výške a štruktúre, ktoré zodpovedajú potrebám vnútro podnikových výrobných aj nevýrobných spotrebiteľov a tieto potreby v reálnej miere a čase uspokojiť s takým vynaložením nákladov na ich obstarávanie, dopĺňovanie, skladovanie a udržiavanie ako aj nákladov vznikajúcich v dôsledku určitej výšky a stupňa ich uspokojenia, ktoré by boli minimálne.

Management firmy musí výšku zásob posudzovať vždy z hľadiska dôsledkov, ktoré má táto výška a štruktúra zásob na finálne dlhodobé ekonomické výsledky firmy, tj. plnenie dlhodobých strategických cieľov.

Strategické riadenie zásob predstavuje súbor rozhodnutí o výške finančných zdrojov, ktoré podnik môže z celkových disponibilných zdrojov vyčleniť na krytie zásob.

Cieľom modelov riadenia zásob (obr. 1) je dať odpoveď na otázku kedy a koľko výrobkov na sklad objednávať alebo vyrábať. Pritom je potrebné nájsť ekonomicky výhodný pomer medzi nákladmi na skladovanie a stratami spôsobenými nedostatkom zásob. Modely riadenia zásob minimalizujú celkové náklady na získavanie, skladovanie a čerpanie zásob vrátane prípadných strát spojených s neexistenciou potrebných zásob. Výsledkom výpočtov sú predovšetkým termíny a veľkosti objednávok.

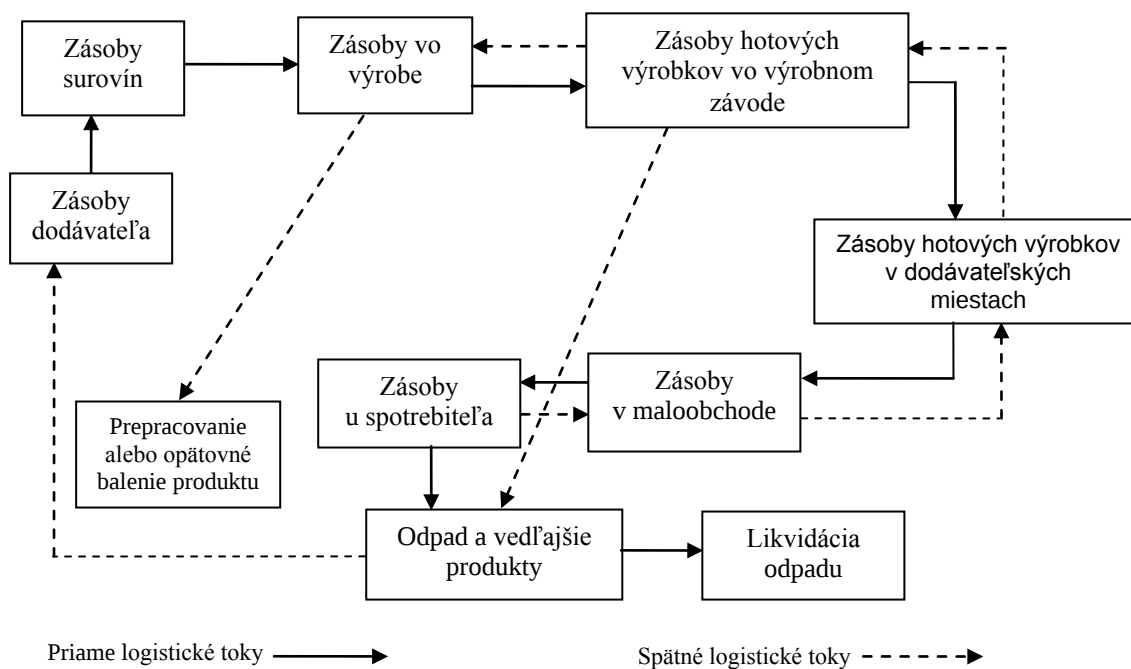
Obr. 1 Model riadenia zásob

ZÁKLADNÁ KONCEPCIA ZÁSBOVACIEHO PROCESU

Zásobovanie je funkčnou činnosťou podniku, jednou zo základných fáz podnikovej činnosti. z hľadiska štruktúry podniku patrí zásobovanie do oblasti materiálového hospodárstva. základným cieľom zásobovania je zabezpečenie materiálových potrieb podniku pri optimálnej výške nákladov.

Získavanie zásob- materiálu, surovín, náhradných dielov, polotovarov, výrobkov súvisí so zabezpečením plynulého priebehu výroby a uspokojením požiadaviek spotrebiteľov.

Zásoby ako objekt riadenia charakterizujú aktívnu zložku kapitálu podniku, ktorá sa v plnej miere stáva súčasťou výrobného procesu každého podniku a zároveň súčasťou výkonu podniku (výrobku). zásoby sa udržiavajú v celom dodávateľskom reťazci, ktorý charakterizuje obr. 2.

Obr. 2 Pohyb zásob v dodávateľskom reťazci

Klasifikácia zásob v podniku sa uskutočňuje podľa určitých hľadísk:

1. Podľa účelu, pre ktorý sú udržiavané:

- bežné – cyklické zásoby,
- zásoby na ceste,,
- poistné zásoby,
- špekulatívne zásoby,
- sezónne zásoby,
- mŕtve – nepredajné zásoby,
- strategické zásoby,
- technologické zásoby.

2. Podľa miesta použitia delíme zásoby :

- výrobné materiálové zásoby – zásoby na vstupe,
- zásoby nedokončenej výroby a polovýrobov,
- odbytové zásoby – zásoby na výstupe.

V procese riadenia zásob môžu vzniknúť v skladovacom a zásobovacom systéme podniku dve extrémne situácie :

1) Prebytok zásob- množstvo zásob na sklade je vyššie ako spotreba (dopyt)

Prebytok spôsobuje:

- Zmrazenie finančných prostriedkov firmy
- Zvýšenie nákladov na skladovanie a udržiavanie zásob
- Dochádza k znehodnoteniu zásob z dôvodu dlhodobého skladovania

2) Nedostatok (deficit) zásob – množstvo zásob v skladovacom systéme je nižší ako skutočná spotreba (dopyt)

Nedostatok spôsobuje:

- Zastavenie plynulého chodu výroby,
- Strata na zisku, pokles tržieb,
- Nepokrytie dopytu,
- Strata dôvery zákazníkov – spotrebiteľov .

Funkčné stavy zásob v podniku:

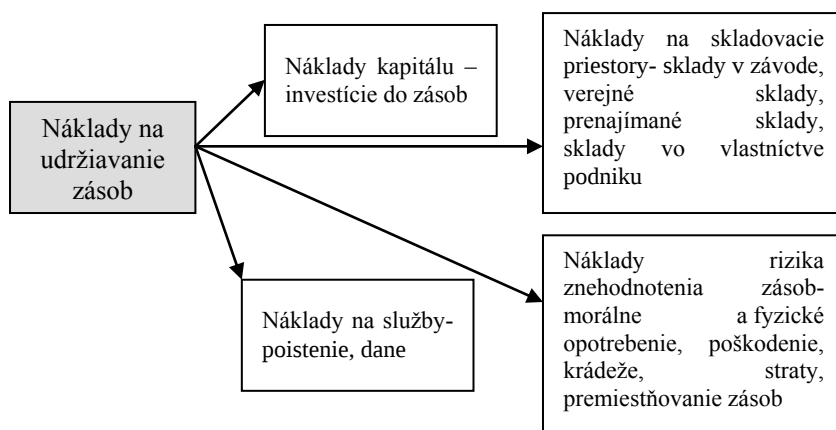
Okamžitá zásoba-

- Faktická fyzická zásoba tj. Skutočný stav zásob v sklade ,
- Dispozičná zásoba- faktická zásoba znížená o uplatnené požiadavky(vnútro podnikové objednávky, doklady o výdaji)
- Bilančná zásoba- dispozičná zásoba zväčšená o veľkosť nevybavených ale potvrđených objednávok

Priemerná zásoba – má význam pre sledovanie a analýzu viazanosti prostriedkov v zásobách. Predstavuje aritmetický priemer denných stavov fyzických zásob za určité obdobie.

Náklady na udržiavanie zásob – ekonomické kritérium zásobovacieho procesu.

Definujú náklady, ktoré súvisia s výškou zásob na sklade. Náklady na udržiavanie zásob by mali zahŕňať len tie náklady, ktoré sa menia s množstvom udržiavaných zásob. Majú priamy dopad nie len na počet skladov, ktoré podnik udržiava, ale aj na všetky logistické činnosti, vrátane vyčerpania zásob a s tým spojených nákladov na zákaznícky servis. Vysoké náklady na udržiavanie zásob spôsobujú zníženie stavu zásob a to investícií do celkových zásob podniku. Cieľom podniku vo vzťahu k ekonomickému kritériu je preto minimalizácia týchto nákladov. Štruktúru nákladov na udržiavanie zásob znázorňuje nasledovná schéma (obr. 3).

Obr. 3 Model metodológie nákladov na udržiavanie zásob

Proces skladovania zásob v podniku zabezpečujú zásobovacie a skladovacie systémy, ktorými sú napr.: sklady, haldy, zásobníky, technologické celky, stroje a zariadenia.

Zásobovacie sklady tvoria súčasť skladového hospodárstva podniku, do ktorého patria výrobné, medzioperačné a odbytové sklady.

Všeobecnou funkciou skladov je zabezpečovať synchrónnosť podnikového procesu od vstupov do výroby až po predaj hotových výrobkov.

Zásobovacie sklady realizujú:

- príjem materiálu ,
- organizáciu a kontrolu uskladnenia materiálu,
- ochranu materiálu,
- manipuláciu s materiálom.

Zásobovacie a skladovacie systémy musia zabezpečiť:

- max. plynulý priebeh výroby,
- min. náklady na udržiavanie a skladovanie zásob.

ZÁVER

Riziká zásob udržiavaných výrobcom trvajú po dlhý časový interval a začínajú nákupom surovín a dielov na sklad, pokračujú nutnou zásobou nedokončenej výroby a končia distribučným skladom hotových výrobkov. Napriek tomu, že je sortiment výrobkov užší ako u veľkoobchodu, riziko udržiavania zásob je hlbšie a interval neistoty dlhší. Keď sa podnikateľský subjekt rozhodne vyvíjať aktivitu na viacerých úrovniach logistického cyklu, musí počítať s dodatočnými rizikami. Ak sa rozhodne skupina maloobchodov s rovnakým zameraním prevádzkovať vlastný veľkoobchodný sklad , musí počítať s rizikami presahujúcimi rámec rizík individuálnych maloobchodov.

Pretože každý účastník logistického reťazca je vystavený rizikám, ktoré prinášajú existenciu zásob na jeho úrovni, vzniká nutne rad konfliktných situácií. Stále viac maloobchodníkov sa v snahe znížiť vlastné riziko snaží donútiť svojich dodávateľov k udržiavaniu disponibilných zásob pre ich potreby. Tie potom musia realizovať malé dodávky v kratších termínoch. Podobne sa dodávatelia snažia preniesť časť rizík na výrobcov. Ani zákazník nie je ochotný niesť dodatočné náklady spojené s vyššími zásobami. Takéto konflikty vznikajú aj vo vnútri organizácie, keď je napr. potreba nájsť optimálnu lokalizáciu zásob medzi distribúciou, výrobou a nákupom.

Literatúra

- [1] DANESHJO Naqibullah: Podniková logistika. Petit s. r. o, Zimná 3/A, Košice - 2014. - 267 s. - ISBN 978-80-971555-3-7
- [3] DANESHJO N. - Cristian Dan Stratyński - Mohamed Ali M. Eldojali: Business logistics. In: Interdisciplinarity in theory and practice - Journal for Presentation of Interdisciplinary Approaches in Various Fields. ITPB, Arad-Romania: Nr.: 2-year: 2013. ISSN: 2344 – 2409 ,p. 46-51, ISSN-L: 2344 – 2409.
- [4] AL ALI Mohamad: Analysis of plastic zones during the welding process. In: Interdisciplinarity in theory and practice. No. 3 (2014), p. 26-29. - ISSN 2344-2409
- [5] JANEKOVÁ, Iveta - RUDY, Vladimír: Designing mass production systems and their modification / Iveta Janeková, Vladimír Rudy - 2013. In: Interdisciplinarity in theory and practice. No. 2 (2013), p. 83-85. - ISSN 2344-2409
- [6] RUDY Vladimír - LEŠKOVÁ Andrea: Modular systems for experimental modelling in the design process of flexible workstations. In: Interdisciplinarity in theory and practice. P. 28-31. - ISSN 2344-2409
- [7] ŠEMINSKÝ, Jaroslav: Present trends in designing of technical systems / Jaroslav Šeminský - 2014. In: Applied Mechanics and Materials. Vol. 460 (2014), p. 73-80. - ISSN 1660-9336